

UIT HET LEVEN VAN DEN GEVREESDEN „GESTREEPTE”

*“Oh, could his inborn stains be washed away
He were too good to be a beast of prey”.*

In het Jubileum-album 1937 van de Ned. Ind. Vereeniging tot Natuurbescherming, schreef ik het een en ander over een tijger, die ik in het wildreservaat Oedjoeng-Koelon, ongeveer midden overdag, badend had aangetroffen in een der grootste kali's van dit gebied, doch dien ik door zijn overhaaste vlucht niet lang kon observeeren.

Later deed zich hiertoe een betere gelegenheid voor: ik had namelijk tijdens eenige volgende tochten naar hetzelfde reservaat nog driemaal het geluk een tijger waar te nemen, terwijl bovendien het gebeente door mij werd gevonden van zoo'n reuzen kat. Over deze ontmoetingen en die vondst wil ik hieronder het een en ander vertellen.

Gedurende een tocht door Oedjoeng-Koelon in het laatst van den vorigen Westmoesson, had ik tegen den middag van 3 Mei, op denzelfden dag, dat ik in een pandan-struik langs de kust de overblijfselen vond van een ouden tijger, plaats genomen in een tjemara-boom nabij een moeras, dat vrij geregeld wordt bezocht door bantengs. Daar ik de plaats 't eerst bereikt had en de koelies nog bezig waren de barang van het vorige kamp over te brengen, had ik geen tijd gehad een schuilhut te laten bouwen. Zonder verdere dekking dan de mij omringende takken, had ik in alle stilte in dien boom plaats genomen en tengevolge van den neerstreamenden regen had ik geen fototoestel bij mij.

Nadat de regen wat verminderd was en ik niet veel anders had gezien dan een boschkip, een ichneumon, enkele tortels en wat purperreigers, werd ik plotseeling, — het was toen ongeveer half drie geworden —, opgeschrikt door het korte geproest van enkele bantengkoeien. Deze moesten zich op den met tjenteh e.d. begroeiden hoogen karangrand, ongeveer 150 m noordelijk van mij, bevinden. Kort daarop kreeg ik enkele oude bantengkoeien te zien, die in gespannen aandacht en telkens proestend, zooals zij dit gewoonlijk doen wanneer gevaar dreigt, afgewisseld door een kort geloei, dat klonk als „boe-och”, front maakten naar de lage struiken, enkele meters voor hen. Mijn vermoeden, dat zich daar een tijger zou bevinden bleek even later juist te zijn. Spoedig zag ik de lage struiken langs den rand van de tegal heen en weer bewegen, en geen seconde daarna trad rustig, alsof er niets aan de hand was, een tijger te voorschijn. Met naar omlaag gerichten kop, soepel en lossen van spieren dan de best getrainde athleet, zette hij regelrecht koers naar den boom die mij als zitplaats diende! Noch van de woedende bantengkoeien, die hem loeiend van uit het struikgewas nakeken, noch van een paar koetilangs die luid kwetterend over den gestreepte heenvlogen, werd door het dier oogen-schijnlijk eenige notitie genomen. Het was een eigenaardige gewaarwording den prachtigen roover zoo lang in zijn volkomen natuurlijke wandeling te kunnen gadeslaan, al moet ik hier dadelijk aan toevoegen, dat ik mij door de omstandigheid, dat het dier mijn richting uitwandelde, niet zoo heel erg op mijn gemak gevoelde, daar ik vrij laag boven den grond zat en ongewapend was. Ik verloor mijn „kameraad” geen moment uit het oog, doch de tijger van zijn kant bleek

van mij niets te bemerken en kuierde kalm verder. Dichtbij „mijn” boom gekomen, op de plaats waar ik 's morgens had geloopt, hield de gestreepte halt en stond enkele oogenblikken stil, met de snuit bijna op den grond, richtte zich daarna weer op en zette zijn tocht naar het struikgewas voort. Vooropgesteld, dat ik mijn emotie had kunnen overwinnen, zou ik, indien ik een fototoestel bij mij had gehad, eenige schitterende foto's van het dier hebben kunnen maken. Thans staat dit beeld slechts in mijn geheugen gegrift, zooals trouwens zijn geheele wandeling op mij een onvergetelijken indruk naliet. Reeds toen de roover nog op een twintig pas afstands van mij was verwijderd, hoorde ik heel duidelijk een kort gesnuif, alsof hij zijn reukorgaan extra inspande om de identiteit te kunnen vaststellen van een eventueelen voorganger op den door hem beloopten wissel. Onder den boom waarin ik zat en dien hij met zijn rechterflank aanraakte, verdween hij in het dichte struikgewas.

De onzekerheid of het dier zich dichtbij den tjemara had neergelegd of verder was geloopt, was niet bepaald aangenaam. Na een paar uur ben ik echter zonder incident uit den boom geklauterd

en naar mijn bivak geloopt, waar ik ten behoeve van de nachtrust der koelies maar liever over mijn ontmoeting zweeg!

De bantengkoeien, die aanvankelijk ongetwijfeld op zeer korten afstand van den roover — met de koppen naar den vijand gekeerd — hadden stand gehouden, kwamen later op de tegal uit en gedroegen zich toen weer volkomen normaal. Waarschijnlijk hadden zij het voorval alweer glad vergeten; toen enkele koeien echter al grazende de plaats bereikten waar de tijger kort tevoren zijn wandeling had gemaakt, proestten deze plotseling weer opnieuw, sloegen terug en waren geruimen tijd zéér op hun hoede. Dien middag zag ik geen enkel dier den tijgerwissel passeeren.

De huid van dezen tijger maakte op mij den indruk donkerder te zijn dan de huiden, die ik tot nu toe van doode tijgers had gezien. De teekening van dit exemplaar leek ook veel minder geprononceerd dan die van de dieren, die ik later in hetzelfde gebied te zien kreeg. Ik vermoed echter, dat dit voor een groot deel moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de tijger nat was en zich waarschijnlijk kort tevoren in vochtig en modderig terrein had opgehouden. Gezien de breed-uitstaande beharing aan beide zijden van den kop, meende ik dat het een

Fig. 1. Zijne Hoogheid.

[foto v. d. schr

mannetje was; volgens den heer LEDEBOER echter is het geslacht naar het uiterlijk te oordeelen in de natuur vaak moeilijk vast te stellen en is in enkele gevallen of de beharing bij mannelijke exemplaren minder opvallend, of hebben de vrouwtjes een brederen kop dan men gewoonlijk bij hen aantreft.

De derde ontmoeting, welke ik met een tijger had, vond plaats op 28 October jl., omstreeks 12 uur, bij helder zonnig weer. Om 8 uur had ik een schuilhut betrokken op den hoogen kant van een zoetwater-kali teneinde enkele gegevens te verzamelen over de tijdstippen waarop bantengs en ander wild op die drinkplaats zouden verschijnen. Behalve

[foto v.d. schr.]

Fig. 2. drukte hij zich langs den rand van het water op den grond en dronk lang en veel.

enkele waarnemingen bij vogels en varanen, was er dien morgen weinig bijzonders voorgevallen, doch toen langzamerhand de zon de schaduwen op de zandige helling tegenover mij, met uitzondering van een klein hoekje, op de vlucht had gejaagd, gebeurde om ongeveer kwart voor twaalf datgene waarop ik feitelijk in het geheel niet had durven hopen: de almachtige heerscher dezer gebieden verscheen op het tooneel. Ik zag den geelbruinen rug van het dier reeds ver van de kali tusschen het gebladerte naderen, dacht nog een oogenblik dat het een bantengkoe was, maar moest bijna op hetzelfde moment dit denkbeeld weer laten varen toen ik zag, dat de rug daarvoor te laag lag en bovendien de gang een heel andere was dan dien van een bantengkoe.

Zonder een oogenblik te aarzelen en zonder merkbare aandacht aan zijn omgeving te schenken bij het betreden van de kale, zonnige plek, die hem van het heldere water scheidde, liep hij naar den kleinen en eenigen schaduwhoek van

de drinkplaats, drukte zich aan den rand van de kali op den grond en dronk lang en veel. De tijger zat niet verder dan 10 meter van mij af en hoewel ik thans op den grond zat, slechts door het water van hem gescheiden, was ik mijn emotie toch beter meester dan de eerste maal, dat ik mij tegenover zoo'n roover bevond. Ik kon elk detail van den gestreepte opnemen en kon, terwijl hij dronk, ook eenige opnamen maken. Van het vallen van het gordijn van de reflexcamera, dat door het ontbreken van de gewoonlijk door mij gebruikte geluiddempers meer lawaai maakte dan mij lief was, reageerde de tijger tot mijn verwondering niet merkbaar; hij besteedde alle aandacht aan het water, dat hij met de groote tong gretig oplekte. Zoo nu en dan dwaalden de oogen, die thans in het daglicht een zonderlinge glans bezaten, over het wateroppervlak, terwijl hij ook enkele malen den kop oplichtte en mijn richting uitkeek: misschien had hij toch iets gehoord van het werken van den sluiters van het fototoestel! Ik zelf zat echter goed verborgen en hij zal mij zeker niet hebben opgemerkt. De geweldige spieren der voorpooten waren, toen het dier zich omlaag drukte om te kunnen drinken, angstig duidelijk waar te nemen, terwijl ook de schitterende, sterk contrasteerende teekening der huid prachtig tot zijn recht kwam. Het was m.i. een groot dier van het mannelijk geslacht; later bleek bij het meten van het nagelaten spoor de afstand tusschen de buitenzijde van den eersten tot die van den vierden teen van den rechter voorpoot $15\frac{1}{2}$ cm te bedragen, terwijl de voetzool 9 cm breed was en de achterpoot een grootste breedte van ongeveer 11 cm had.

Nadat de roover zijn dorst had gelescht, ging hij een kort oogenblik als een hond op de achterpooten zitten, waarbij hij weer de wonderlijke oogen over het water en naar den overkant van de kali liet dwalen. Dadelijk daarna is hij opgestaan en door de zonneplek naar het ijle bosch terug gelopen, van welk moment ik een dankbaar gebruik maakte een der foto's te maken, die dit opstel verluchten. Bij den terugweg werd een andere wissel gebruikt dan op den heenweg; zoolang ik hem kon volgen bleef het dier den rivierkant houden, waarbij hij de verderop zittende koelies nog even de schrik op het lijf joeg. Kort na zijn verdwijning hoorden wij uit de richting waarheen hij gegaan was, een luid gebrul opklinken, hetgeen zich later nog enkele malen herhaalde; vermoedelijk was het van 't zelfde dier atkomstig. Even later kwam, op de plek waar de tijger gelegen had, een varaan op het water af, maar hoewel dit dier met zijn goede neus m.i. wel lucht van den sterk riekenden tijger moet hebben gekregen, reageerde hij niet zichtbaar.

Eenige dagen later, op den 30-sten October, mocht ik op een andere plaats opnieuw een tijger waarnemen, ook ditmaal zonder dat ik daarvoor speciaal moeite deed. Deze waarneming was meer dan een „snapshot” en verreweg de interessantste welke ik tot dusverre bij deze dieren had gedaan. 's Morgens om 11 uur had ik een boomhut betrokken, waarin ik van plan was twee dagen en een nacht achtereen door te brengen. Hoewel het weder 's morgens goed was, betrok de lucht spoedig, maar het ging gelukkig niet regenen.

's Morgens om ca 12 uur constateerde ik onmiskenbaar onrust bij 3 banteng-koeien, een eenjarig stiertje en een kalf van enkele maanden, die zich naar de drinkplaats wilden begeven. Hoewel deze dicht in mijn buurt lag, kon ik onmogelijk de oorzaak van die onrust zijn, gezien de uitzonderlijke positie — hoog in een boom en uit den wind — welke ik op dat oogenblik innam. Een der foto's laat het gedrag

der dieren zien, die alle met de koppen naar een boschstrook gekeerd staan. Uit dat boschje trad om 3.30 uur een middelmatige tijger, waarschijnlijk een vrouwtje, voor den dag. Het bleef echter op een gegeven moment stilstaan, en toen ik het dier op het matglas van mijn camera zocht, bleek het reeds verdwenen te zijn door ongemerkt in den boschrand te glijpen.

Hetzelfde onrustige gedrag merkte ik op bij enkele banteng-koeien, die onge-

foto v.d. schr.]

Fig. 3. Door de zonneplek is hij naar het ijle bosch terug geloopt.

veer een kwartier nadat de tijger was uitgekomen, in de nabijheid van diens wissel kwamen; slechts één dezer dieren waagde zich in de onmiddellijke omgeving van de plek waar de gestreepte kort tevoren liep, doch de drinkplaats bereikte zij niet. Lang voordat zij zoo ver was en na eenige malen windend en luisterend op dezelfde plaats te zijn gebleven, zette ze het plotseling, na het bekende korte geproest, op een loopen en trok zich terug op de tegal. Ik ben van meening, dat de onrust der bantengs in beide bovengenoemde gevallen haar oorzaak vond in de nabije aanwezigheid van den tijger of diens lucht.

De middag verstreek en mijn aandacht werd geheel in beslag genomen door een kleine roedel herten van ongeveer 7 stuks en een aantal bantengkoeien waaronder de dieren, die 's morgens en dien middag door mij bij de drinkplaats reeds waren opgemerkt. Toen het ongeveer kwart over zes was geworden, bemerkte ik

in den oosthoek van de groote tegal, op ca 200 meter van mij verwijderd, wederom een tijger — vermoedelijk hetzelfde dier van dien middag —, die vanuit de hooge *Cyperus pennatus*-vegetatie op de open tegal was getreden. Op ca 150 meter ten zuidwesten van die plaats bevond zich op dat moment de zooeven aangeduide roedel herten, bestaande uit jonge hinden en 2, ongeveer tweejarige bokken, terwijl ten noordwesten, op eveneens ca 150 meter van den tijger, een tiental bantengs graasde, waarbij zich een kleine stier en 2 jonge kalveren bevonden.

[foto v.d. schr.]

Fig. 4. Windende bantengkoeien, een jonge stier en een jong kalf, bij het boschje, waarin zich misschien de tijger bevond.

Tot mijn verbazing werd de gestreepte vijand niet dadelijk, doch pas toen hij op ca 100 meter van de herten verwijderd was opgemerkt; in ieder geval reageerden de dieren op dat oogenblik pas *zichtbaar* door een kort kieuw-geroep, dat vergezeld ging van het stampen op den grond van — naar ik meen — enkele der herten. Onmiddellijk hierop liepen de dieren naar elkaar toe en stonden tenslotte dicht opeen gedrukt naar den vijand te kijken, terwijl verschillende exemplaren telkens hun korten alarm-roep deden hooren. Inplaats van te vluchten, zooals men zou verwachten, hielden ze dus stand! De tijger had de herten bij het uitkomen op de tegal misschien niet eens gezien doch bemerkte hen eerst later, hetgeen ik meende te moeten afleiden uit het feit, dat hij van richting veranderde: toen hij de herten gewaar werd ging hij van pal West naar het Zuidwesten loopen. Eerst trad hij rechtopgaand op de dieren toe, doch spoedig drukte hij zich, bleef eerst

even liggen en sloop toen voorzichtig nader, waarbij ik de staart van het dier enkele malen steil omhoog zag gaan; dit alles kon ik met mijn prismakijker uitstekend waarnemen. Het is mij echter ontgaan of de tijger zich eerst drukte nadat hij de schreeuw van de herten had gehoord of daarvóór reeds. Het zien van een dergelijk tafereel heeft voor mij nog steeds zóó iets ontroerends, dat ik niet in staat was op alles te letten waarop ik in dit geval gaarne had *willen* letten,—de lezers nemen mij dit maar niet kwalijk.

Kort nadat de herten gegild hadden, drongen ook enkele bantengkoeien proestend en dreigend loeiend naar voren. Tot mijn verbazing begonnen zij, een onregelmatige keten vormend en front makend naar den tijger, op dezen toe te loopen, weliswaar langzaam, doch onmiskenbaar recht op hem aan! De kleine kaltjes bevonden zich tijdens dien „opmarsch” vlak achter de achterpooten van enkele koeien.

De gestrepte zette zijn tocht echter, laag tegen den grond gedrukt, voort en was spoedig tot op ongeveer 50 meter van de herten verwijderd, die nog steeds dicht opeen gedrongen den roover in de gaten hielden en geregeld hun alarmroep over de weide deden schallen; op dien afstand van de herten gekomen, staakte de tijger zijn sluiptocht plotseling, stond op en wandelde alsof er geen herten bestonden op de bantengs af, waarbij ik den indruk kreeg dat hij wilde trachten om de dieren heen te loopen, hetgeen hem waarschijnlijk niet mogelijk leek. Tenslotte passeerde hij enkele koeien op minder dan 5 meter afstands zonder hen echter met een blik te verwaardigen. Deze koeien lieten zich niet in de flank passeeren, doch sprongen opzij en stonden na een kort moment weer met de koppen naar hem toegericht. Na dezen „doorbraak”, die dus zonder eenig incident plaats vond, sjouwde de tijger door en kwam recht op de plaats aan waar ik verborgen zat. Eenige malen vertraagde hij zijn toch reeds langzaam tempo en likte de huid ter hoogte van het rechter schouderblad.

De bantengs volgden hem op een afstand van ongeveer 50 meter, terwijl de herten nog steeds dicht opeengedrongen op dezelfde plaats bleven staan en een enkele keer nog riepen. Bij een poel gekomen, ongeveer 30 meter van mij af, legde de tijger zich achter een karang-blok vlak bij het water neder; of hij daar heeft gedronken heb ik niet kunnen zien, daar hij geheel schuil ging achter dat stuk verweerde koraal, misschien was het zijn bedoeling zich voor de bantengs te verbergen.

Na enkele minuten stond hij weer op, liep langs de poel, legde zich wederom op den grond dicht bij den rand daarvan en lekte water op uit een kuiltje waarin een groot deel van zijn kop verdween. Hij vond het blijkbaar beter zich niet al te ver in de dunne modder te begeven, hoewel hij daarin zeker niet zoo heel ver zou zijn weggezakt. De koeien achter hem hielden niet op met hem te signaleeren, hetgeen tot gevolg had dat het dier tijdens zijn dronk een paar maal omkeek, alsof hij vreesde dat de bantengs onaangename dingen met hem voor hadden. Even later stond hij andermaal op, liep heel langzaam langs het water, keek daar zeer geïnteresseerd naar alsof hij een prooi¹⁾ zocht en liep toen een klein boschje in. De bantengs hielden stand en toen de roover een tijdje later aan de andere zijde van dit boschje weer opdook werd hij opnieuw „uitgejouwd”, liep nogmaals naar

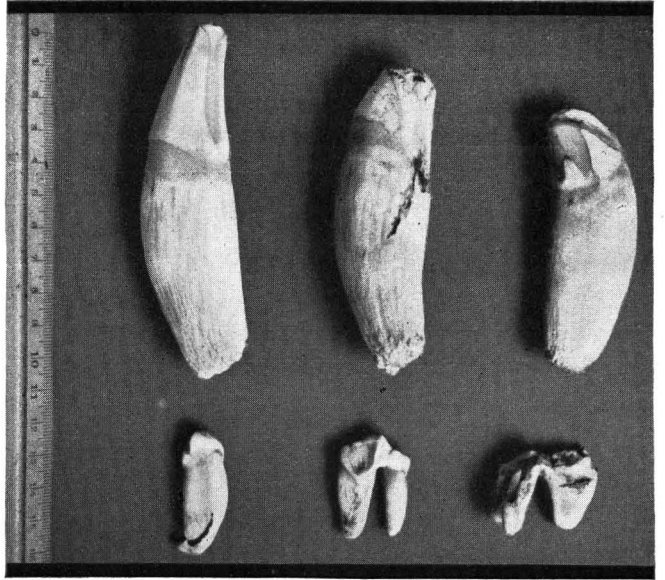
¹⁾ Misschien visschen, daar die den tijger eveneens tot voedsel schijnen te dienen, zooals de grofwildjagers HAMAKER en PIETERS mij t. a. v. den Sumatraanschen tijger verzekerden.

het water en liet toen voor het eerst een zacht gebrul hooren, dat klonk als „oe-auw, oe-auw”. Het waren nu niet meer alleen de bantengs die „alarm sloegen”, doch opeens klonk als reactie op dit niet-luide gebrul het geroep van tallooze pauwen, enkele ijsvogels en vele andere leden van het gevleugelde gilde! Hij was nu schier door alle levende wezens in zijn omgeving opgemerkt, onze gestreepte vriend. Als een geslagen kwajongen— daar deed hij mij aan denken— sjouwde hij weer terug naar de tegal met de bantengs achter zich aan; waarschijnlijk vond hij de jacht allang niet leuk meer en uitte zijn misnoegen door steeds luider en met kleinere tusschenpoozen zijn gebrul te doen hooren. Van steeds verder klonk zijn luiden roep en toen het een tijdje stil werd, was hij zeker reeds ongeveer een halven km van mij verwijderd. Ik dacht, dat het feest nu wel voorbij zou zijn, doch kort daarop hoorde ik wederom gebrul, niet ver van mijn schuilplaats, en ik veronderstel, dat hij door een wijden kring door het bosch te beschrijven, weer naar zijn oude hoekje was teruggekeerd. Of enkele bantengkoeien hem hierbij gevolgd hebben weet ik niet, doch een feit is het, dat zijn gebrul direct werd beantwoord door het korte geloei van een of meer bantengkoeien in zijn omgeving. Ik heb hem echter niet meer te zien gekregen, het was daarvoor ook trouwens zoo langzamerhand te donker geworden.

Geruimen tijd heb ik noodig gehad om al die indrukken te verwerken. Ook later op den avond, toen het nachtelijk duister mij bellette een hand voor oogen te zien

en ik mij op de slaapzak in mijn takkenhut had uitgestrekt, kon ik niet goed loskomen van het unieke tafereel, dat zich dien middag aan mijn oog had voorgedaan. Tijdens de zware regens van dien nacht, die mij uit den slaap hielden, had ik ruimschoots gelegenheid het geheele voorval opnieuw te „belevén”.

Ook over de door mij gevonden tijger-overblijfselen, t.w. eenige beenderen, waaronder zich de schedel bevond en een stuk huid, wil ik nog enkele bijzonderheden mededeelen. De schedel van dit dier had een lengte van 348 mm en een grootste breedte van 246 mm; dit moet een zeer groote schedel zijn, misschien wel de grootste, welke tot nu toe van den Java-tijger bekend is geworden. De sterk afgesleten tanden en kiezen van het oude dier zijn misschien oorzaak geweest dat de roover zich niet meer van het noodige voedsel heeft kunnen voorzien of dit niet meer op voldoende wijze heeft kunnen verwerken, zoodat hij door voedselgebrek om het leven kan zijn gekomen, of, voordat het zoover was gekomen,

[foto F. Huysmans Jr.]

Fig. 5. Tand en kiezen van een ouden tijger. Bovenste rij van links naar rechts: linker en rechter hoektand van den bovenkaak, en linker hoektand van den onderkaak. Onderste rij (idem): rechter snijtand, gewone kies en scheurkies uit den bovenkaak.

door een soortgenoot uit zijn lijden is verlost en afgemaakt. Van het gebeente was een groot deel niet meer terug te vinden. Ondanks onze hardnekkige pogingen om o. a. de nagels der teenen terug te vinden, zijn wij daarin niet geslaagd. Zoals ik reeds eerder opmerkte, lag het dier in een pandanstruik dicht bij zee. Door de stank van het nog niet zoo oude cadaver werden wij er opmerkzaam op gemaakt, en de resten konden toen vrij gemakkelijk worden gevonden. Op de foto fig. 5 zijn enkele tanden en kiezen van dit dier afgebeeld, waaruit m.i. wel duidelijk blijkt hoe sterk afgesleten een gedeelte van het gebit was toen deze tijger stierf.

Een andere foto, die bij dit artikel is opgenomen, vereischt eveneens een nadere toelichting. Op fig. 6 is een wond afgebeeld in den rug van een onlangs in het wildreservaat geschoten ouden bantengstier. De plaats waar deze zwaar

foto v. d. schr.]

Fig. 6. De misschien door een tijger geslagen wond op de doornuitsteeksels van de rompwervels van een ouden bantengstier.

geïnfecteerde wond was ontstaan, nl. op de doornuitsteeksels, zoodat de aard van de aangetaste plek waarin enkele wond-centra voorkwamen, die heel goed ontstaan konden zijn door de verschillende nagels van een tijgerklauw, wettigden de veronderstelling, dat hier inderdaad een tijger aan het werk is geweest. De verschillende centra van de wond zijn op de foto, die onder slechte weersomstandigheden moest worden gemaakt en daarom niet zoo heel duidelijk is, eenigszins zichtbaar. Volgens den veearts, die op dezen stier sectie verrichtte, was de wond nog niet zoo oud doch ongeneeslijk; vermoedelijk zou de stier tengevolge van het steeds verder woekeren van deze infectie hieraan binnenkort zijn bezweken. Hoewel ik deze vondst geenszins als een bewijs wil zien, dat tijgers bantengs slaan, wijst een en ander m.i. misschien toch wel in die richting. Ik heb in mijn artikel „Honderd uren de „ongeziene gast” van de bantengs in Oedjoeng-Koelon” ook reeds een oogenblik bij dit punt stilgestaan. Het lijkt mij nog van belang in dit verband mede te deelen, dat onlangs nabij de kampoeng Tamandjaja, in de nabijheid van het wildreservaat, een tijger in een klem werd gevangen, die in korten tijd 3 karbouwen had geslagen; één daarvan zou ongeveer 200 meter door den tijger zijn medegevoerd, zoodat m.i. geen enkele reden aanwezig is de veronderstelling, dat een bantengstier onverhoeds door een tijger zou kunnen worden aangevallen en gedood, onaanvaardbaar te achten. Wij weten — ik zei dit reeds eerder — zoo ontstellend weinig van het leven der tijgers op Java en elders in den Archipel, dat er voorloopig nog slechts weinig met zekerheid omtrent soortgelijke problemen te zeggen valt.

De heer HAMAKER, met wien ik deze aangelegenheid onlangs besprak, achtte het — vooral gezien de plaats waar de door mij vroeger in het reservaat aange-

geïnfecteerde wond was ontstaan, nl. op de doornuitsteeksels, zoodat de aard van de aangetaste plek waarin enkele wond-centra voorkwamen, die heel goed ontstaan konden zijn door de verschillende nagels van een tijgerklauw, wettigden de veronderstelling, dat hier inderdaad een tijger aan het werk is geweest. De verschillende centra van de wond zijn op de foto, die onder slechte weersomstandigheden moest worden gemaakt en daarom niet zoo heel duidelijk is, eenigszins zichtbaar. Volgens den veearts, die op dezen stier sectie verrichtte, was de wond nog niet zoo oud doch ongeneeslijk; vermoedelijk zou de stier tengevolge van het steeds verder woekeren

troffen banteng-overblijfselen werden gevonden — heelemaal niet uitgesloten, dat hier tijgers in het spel zouden zijn geweest.

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag meende deze wildkenner, dat het echter niet direct verontrustend behoeft te zijn, dat ik gedurende de betrekkelijk korte periode welke ik in Oedjoeng-Koelon doorbracht, viermaal een tijger te zien had gekregen; de omstandigheid, dat thans reeds sedert jaren weinig of geen jacht op tijgers wordt gemaakt in het betreffende gebied en ze zich daar waarschijnlijk volkomen veilig gevoelen, zal ongetwijfeld op hun gedrag van invloed zijn, terwijl ook de gewijzigde levenswijze van het wild waarop zij azen hierbij vermoedelijk een rol zal spelen.

Dat tijgers in verren staat van ontbinding verkeerend vleesch nuttigen, bleek mij tijdens den onlangs naar het reservaat gemaakten tocht. Bij 3 voor veterinair onderzoek in het reservaat geschoten bantengs werden gedurende den eersten nacht geen sporen van tijgers gevonden. In het eenige geval, waarbij ik gelegenheid had zoo'n cadaver een paar dagen later nog eens te controleeren, bleek dat dit toen wel aangevreten en versleept was, hetgeen zeker door een tijger was geschied, daar m.i. geen ander dier op die plaats daartoe in staat kan zijn geweest. Dit was gebeurd minstens 48 uur nadat de stier was geschoten, want de eerste etmalen had ik nauwkeurig op dit cadaver gelet; het behoeft niet te worden gezegd, dat het toen verschrikkelijk stonk en de maden er zich in massa's aan tegoed deden; de tijger zal waarschijnlijk met elke hap vleesch van dit cadaver een ontelbare hoeveelheid maden naar binnen hebben gewerkt!

Met het oog op het gebrek aan gegevens omtrent de levenswijze in onzen Archipel zelfs van zulke veel bejaagde dieren als tijgers, spreek ik den wensch uit, dat in de toekomst velen, die thans nog met het geweer door het land trekken, het opwindende, dat ongetwijfeld ook deze jacht zal hebben, met als inzet echter steeds een levend wezen, zullen willen opofferen aan het fascineerende van die andere sport: de bestudeering van het leven zelf, zonder eenig ander doel dan onze kennis van het wild van deze schoone landen te vermeerderen. Het nog steeds door velen gehuldigde idee, dat „roofdieren”, d.w.z. het wild dat met klauwen of kromme nagels bedeed is, ten offer moet vallen aan het lood des jagers, moet worden verlaten. Ik wil hier de woorden aanhalen van den jager op grof wild CHAMPION, die op den duur naar de camera greep inplaats van naar het geweer en schreef: *„What right have you, o passer-by-the way, to call any flower a weed? Do you know its merits, its virtues, its healing qualities? Because a thing is common, shall you despise it? If so, you might despise the sunshine for the same reason”*.

Men gunne ook de roofdieren, die van oudsher de fantasie van jong en oud hebben geprikkeld, hun plaatsje onder de zon. Zij zijn dit waard, ondanks alle wandaden die wij menschen hen zoo vaak in de „schoenen” meenen te moeten schuiven.

Buitenzorg, November 1938.

A. HOOGERWERF.